ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1555—ՇԱԲԱԹ—13—ՅՈՒԼԻՍ—Ն. Տ.—25—ՅՈՒԼԻՍ—1874

ԳԱՑՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պօլսոյ համր 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պօլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փրդ.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՑՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճամ. ու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պօլիս, Ձինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 23 յուլիս.

Քսանուն միլիոն Ֆրանք տալու և ամսոյս 15 ին վճարելի 20 միլիոն Ֆրանքի մանուանները փոխարինելու համար Օսմանեան կառավարութեան հետ եղած բանակցութիւնները չյաջողելով, պայմանագիրներն երաշխաւորութեան գրաւ աւանդուած արժէթուղթերը վաճառելու որոշում տուին այսօր։

Լոնտրա 23 յուլիս.

Լորտ քաղաքապետին երէկ տուած կոչունքին մէջ Պ. Տիսրայէլի ատենախօսութիւն մ'ըրաւ, որոյ մէջ կըսէ թէ Եւրոպիոյ վիճակը գոհացուցիչ չէ, և քանի մ'երկիրներու վիճակին վրայ ցաւելով կը հաստատէ թէ Անգղիոյ բարեկամութիւնն այս օրուան չափ բնաւուած չէր երբէք։ Կառավարութիւնն իր ազդեցութիւնն 'ի նպաստ խաղաղութեան պիտի գործածէ և չպիտի խառնուի ինչ ինչ խնդրոց՝ որք կրնան ծագիլ, որովհետև երկիրն ընդհանրապէս՝ իւր առջի շուքն ու պատիւ ազդեցութիւնը ձեռք բերել կուզէ։

Փարիզ 23 յուլիս.

Կը կարծուի որ Եւլումայից հաշուեցոյցին քուէարկուելէն ետև ազգային ժողովը մինչև դեկտեմբեր պիտի գոցուի։

Փարիզ 23 յուլիս.

Կառավարութիւնը քիչ օրէն առաջարկութիւն մը պիտի ներկայացնէ Ալժերիի մէջ ներքին ծովակ մը շինելու համար պէտք եղած ծախքը խնդրելու։ Ծովակը 350 քիլօմէթր երկայնութիւն և 60 քիլօմէթր լայնութիւն պիտի ունենայ, և Կոստանդինի գաւառին հարաւակողմը պիտի շինուի աւազին մէջ, 15 քիլօմէթր երկայնութեամբ ջրանցքի մը միջոցաւ, որ Գապէսի ծովածոցին ջուրն յիշեալ ծովակը պիտի տանի։

Ազգային ժողովոյ մէջ Պ. Քազիմիր Բէրիէի առաջարկութիւնը կառավարութեան կողմէ ընդդիմութիւն գտնելով 333 ի դէմ 374 ձայնով մերժուեցաւ։ Այս քուէին վրայ, Պ. Մալվիի ժողովին լուծման առաջարկութիւն մը ներկայացուց, որ 300 ձախակողմեան երեսփոխաններէ ստորագրեալ էր։

Փարիզ 24 յուլիս.

Ազգային ժողովն 340ի դէմ 369 քուէով լուծման անյողդողդութեան առաջարկութիւնը մերժեց։

Կը կարծուի թէ Սահմանադրական օրինաց յետաձգումն այսօր նորէն պիտի խնդրուի։

Պէրլին 23 յուլիս.

Քարլոսեանք գերմանացի սպայ մը հրացանի բռնած ըլլալով, Հիւսիսային գերմանական Կազէթ լրագիրը կըսէ թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնն այս սպանութեան համար Քարլոսեաններէն հատուցում պահանջելու միջոցը պիտի գտնէ։

Հռոմ 23 յուլիս.

Սլավոնիայէն, Սերբիայէն և Սելանիկի ծովածոցէն Իտալիա տասը տանելու հրաման տրուեցաւ։

Վիէննա 23 յուլիս.

Բրուսիական Շլէզվիոյ մէջ քոլէրան երևան ելնելով, կառավարութիւնն առողջապահական միջոցներ ձեռք առաւ։

Մատրիտ 23 յուլիս.

Ճակատամարտ մը տրուելով, Քուէնսա քաղաքը Քարլոսեանց ձեռքէն առգաւեցաւ։

Քարլոսեանք 160 պատերազմական գերի հրացանի բռնեցին։ Այս գործը մեծ զայրոյթ պատճառեց Եւրոպիոյ մէջ։

Պուքրէշ 23 յուլիս.

Աւստրօ—Հունգարիոյ կայսրը պատուանշաններ ղրկեց Ռումանիոյ նախարարաց։

Բեղգրատ 23 յուլիս.

Ալպրէխտ արքիդուքսը Վիէննա վերադարձաւ։

Յեղափոխական գրուածոց հեղինակներու դէմ դատ բացուեցաւ։

Աթէնք 23 յուլիս.

Պ. Թրիքուբի երաշխաւոր տալով բանտէն արձակուեցաւ։

Տաքը խիստ սաստիկ է։

Մոնիխ 24 յուլիս.

Խոփվը Մունիխի գիտութեանց ճեմարանին պատուակալ անդամ անուանեցաւ։

Բեղգրատ 24 յուլիս.

Ռուսիկանութեան զինուորաց հրամատար Շիւվալօֆ զօրապետը Լոնտրայի դեսպան անուանեցաւ։

Լոնտրա 24 յուլիս.

Օսմ.	Քօնս.	43 15/16
փոխ	1865	—
»	1869	53 7/8
»	1871	62
»	1872	75 1/2
Անգղ.	Քօնս.	92 9/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տէրութեան Զինուորական վարժարանաց քննութիւններն աւարտած ըլլալով՝ այսօր մրցանակ և վկայական բաշխելու արարողութիւնը պիտի կատարուի ընդ Նախագահութեամբ Բարձր. կայսրորդի Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտիին, 'ի ներկայութեան Նախարարաց տէրութեան։

Այս պատճառաւ Բ. Դրան դիւաններն այսօր գոց են։

Օսմանեան կայսերական Պանքային արտօնութիւններն ու գործառութեանց սահմանները ընդարձակող կայսերական հրամանագրին հըրատարակութիւնը ժամէ 'ի ժամ կ'ըսպասուի։

Առ այժմ իմացուածն այս է որ տէրութեան դանձուն բոլոր եկամուտքն յիշեալ Պանքային ձեռօք պիտի մատակարարուին, այսինքն եկամուտները պիտի գանձէ, և ծախքերը կանոնաւորապէս վճարէ՝ հարիւրին կէս քօմիսիօն առնալով։

Այս մատակարարութիւնն և առաջ հետ Պանքային դրամագլխոյն

10 միլիոն լիրայի հանուիլը, որով մինչև 20—30 միլիոն լիրայի Պանքատոմս շրջաբերութեան կրնայ տալ, Թուրքիոյ թէ՛ գանձային և թէ՛ առևտրական վիճակը մեծապէս բարւոքելու յոյս կուտան։

Պետական Խորհրդոյ վճռոյն վրայ հիմնեալ հրամանագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռումէլիի երկաթուղեաց և ուրիշ արժեթղթոց վիճակահանութեան բրօմէսներու վաճառումն 'ի սպառ արգիլեալ է, հետևաբար՝ ով որ այս արգելքին հակառակ վարուի, Պատժական օրինաց 243րդ յօդուածին տրամադրած պատժոյն և տուգանաց պիտի ենթարկուի։

Եգիպտոսի Բարձր Խտիվը՝ ժամանակէ մ' 'ի վեր յօդացաւ ունենալով, բժշկաց խորհրդով Եւրոպիոյ հանքային ջուրերը պիտի երթայ։

Հաւանական է որ 'ի դարձին Կ. Պօլիս հանդիպելով քանի մը շաբաթ այ հոս կենայ։

Կը լսենք թէ մայրաքաղաքիս մէջ կազմուած բաժանորդական ընկերութիւն մը՝ թղթաշինութեան մեծ գործարան մը հիմնելու արտօնութիւն կը խնդրէ Բ. Դռնէն, և արդէն խընդիրը Պետական խորհրդոյ մէջ քննութեան առնուած է։

Լէվընթ Հէրըլտ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ դեսպանատունը՝ վերջին ժամանակներս Թիճարէթի ատենին մէջ Ռուս հպատակաց վերաբերեալ երկու դատերու առթիւ պատահած դէպքերէ դժգոհելով ծանուցագիր մը ղրկեր է առ Բ. Դուռն և յայտներ է թէ Թիճարէթի ներկայ կազմութեան մէջ՝ ոչ իր դատաւորի օգնականները պիտի ղրկէ, ո՛չ թարգմանը և ոչ ալ ազգակիցները։ Վսեմ. Աարիֆի փաշան ալ յիշեալ ծանուցագիրն Առևտրական գործոց նախարարին ղրկելով բացատրութիւն խընդրեր է։

Փարիզէն լուր կուտան թէ Պ. Հօսման քիչ օրէն Կ. Պօլիս պիտի գայ դրամական պաշտօնով։

Ոստիկանութիւնն երեսունի չափ դատապարտեալ անձինք մայրաքաղաքէս իրենց երկիրն աքսորեց, ուր ոստիկանութեան հսկողութեան ներքև պիտի դրուին։

Կ. Պօլսոյ քաղաքապետութիւնն առողջապահական յանձնաժողով մը սահմանեց, որոյ պաշտօնը պիտի ըլլայ մայրաքաղաքիս և արուարձանաց փողոցներուն ու խաներուն մաքրութեան հսկել։

Մէճմուայի Մաարիֆ լրագրին խօսքին նայելով, յունարէն Թիբօս լրագրին տնօրէն Պ. Բիլթօնիատէս՝ ծովը խեղդուած յոյն տղեկին վրայ սուտ ու սխալ լուրեր հրատարակելով յոյն հասարակութիւնը գրգռած ըլլալուն պատճառաւ վեց ամիս բանտարկութիւն կրելու և 25 լիրա ալ տուգանք տալու դատապարտուեր է։

Պաղտատի Զէվրա լրագիրը կըծանուցանէ թէ քանի մ'ամսէ 'ի վեր յիշեալ գաւառին այլ և այլ կողմերն երևան ելած տարափոխիկ հիւանդութիւնն յանկարծ դադրեր, և 15 օրէ 'ի վեր բնաւ չէ պատահեր։

Հրդեհի դէմ ապահովող ընկերութեան մը գործակատարն իրմէ ապահովեալ և Պալըգ—բազարի հըրդեհէն այրեալ նպարավաճառի մը խանութին ապահովագինն ինչ ինչ պատճառներով վճարել չուզելով, նըպարավաճառն՝ ապահովագիրն երկու Խրուաթի կը վաճառէ. անոնք ալ կերթան գործակատարը կ'ստիպեն որ ապահովագինը վճարէ։ Գործակատարը չ'զիջանիր անոնց սպառնալից ստիպմանց, բայց խորհելով որ կրնային իրեն դէշութիւն մ'ընել, Ոստիկանութեան նախարարին կը դիմէ և գործը կը հասկցնէ։ Նորին վսեմութիւնն ալ չորս զինուոր կը ղրկէ որ գործակատարին սենեկին մօտ կը պահուըտին։

Երեքշաբթի օրը, ինչպէս որ գործակատարը կը կասկածէր, Խրուաթները նորէն կը ներկայանան և կըսեն որ եթէ մինչև կիրակի ապահովագինը չ'վճարէ, իր կեանքէն պիտի ելնէ։ Դեռ խօսքը Խրուաթներուն բերանն էր, զինուորները սենեակէն ներս կը խուժեն և Խրուաթները բռնածնուն պէս Ոստիկանութեան դուռը կը տանին։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

12 յուլիս ուրբաթ իրիկուն	49	7
13 յուլիս շաբաթ առաւօտ բացուեցաւ	49	4
կէս օր	49	3

Կ. Պօլիս 12 յուլիս.

Խօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք Անգղ.լիր.			6 20
« փոխանակութեան »			4 4
Կ. Պօլսոյ Պանքային »			4.20
Քրէտի ժէնէրալ »			8.38
Քրէտի Օսթրօ—Թիւրք			— —
Երկաթուղեաց հին		Ֆր.	109
» նոր			83
փոխ.	1863	»	317
»	1865	» »	318
»	1869	» »	263
«	1872	» »	77 1/2
Քօսմօնլեյ		Օսմ. լիր	6

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

12 ՅՈՒԼԻՍ

Անգղ. ոսկի դուրուշ		109·30
Նաբօլէօն ոսկի	»	87 23
Խոլանտայի Թալէր	»	89
[illegible]	»	51, 22
Հինգ Փրանք	»	—
Հինգնոց	»	104 30
Պղինձ	»	125

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ

1. Ընդ. Ժ. ժողովոյ նիստերուն դէմ դրսէն եղած խանգարումներուն առջևն առնուլը Քաղ. Ժողովն իրեն պարտաւորութիւն համարելով, որոշեց Ընդ. Ժ. ժողովոյ դիւանին հետ բանակցիլ պէտք եղած միջոցներուն վրայ, և ըստ այնմ շարունակել Ընդհանուր Ժողովոյ նիստերը:

2. Կարնոյ Առաջնորդ Յարութիւն Սրբազանին մասին եկած գրութիւնները կարդացուելով, Քաղ. Ժողովն ըստ Սահմանադրութեան որոշեց տեղւոյն Գաւառ. Ժողովոյն քննութեան յանձնել և անոր տեղեկագրութեան սպասել:

3. Օրագրոյ հինգշաբթի աւուր թըւոյն մէջ Պանդիրմայի փոխանորդ հօր դէմ հրատարակուած ամբաստանութեան նամակին քննութիւնը՝ Ծանուցեալ 500 ոսկւոյ խնդիրը քննող Մասնաժողովին յանձնուեցաւ:

4. Գալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյ պաշտօնը լրացած ըլլալուն համար առժամանակեայ խորհուրդ մը կազմուեցաւ վարչութեան կողմէն մինչև ցնոր ընտրութիւն, և կալուածոց ու վագըֆոց մատակարարութիւնը Թաղ. խորհրդէն բաժնուելով մասնաւոր հոգաբարձութեան մը յանձնուեցաւ:

Կը լսենք թէ ուրբաթ աւուր Ընդհանուր ժողովոյ ներկայ գտնուող ժողովրդէն 40—50 գաւառացի ազգայինք երէկ Քաղաքական Ժողովին ներկայանալով բողոքեր են Օրագրոյ մէջ իրենց նկատմամբ գրուածներուն դէմ և դատ խնդրեր են: Ժողովն ալ որոշեր է որ բողոքարկուք իրենց կողմէ չորս մարդ փոխանորդ կարգելով, յատուկ յանձնաժողովոյ մ՚առջև դատ վարեն Օրագրոյ խմբագրին հետ:

Բոլուի Գեր. Առաջնորդին բանտարկութիւնը դեռ շարունակելով, Վարչութիւնն երկրորդ Թագրիր մ՚ալ գրելու որոշում տուաւ:

Կարինէն լուր եկաւ թէ քաղաքին հայ ժողովուրդը՝ վերջին անցքերէն գրգռուելով առաջնորդարանը կոխեր և տեղւոյն քաղաքական ժողովն ու Թաղական խորհուրդը ցրուեր է:

Այս ալ անշուշտ Երկիմեանի ձեռքին տակէն է . . . . . պիտի ըսեն թերևս ոմանք:

ՃՇՄԱՐԻՏ ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԸ

Ազգային պաշտօնարանաց մէջ ամսականաւ ծառայող սպասաւոր կարգեալ պաշտօնեայք՝ եթէ կուզեն իրենց հացէն չզրկուիլ, իրենց գլխաւորաց պարտազանցութիւնները ծածկելու և երբեք չյայտնելու մտադիր պէտք է ըլլան: Վա՜յ անոր որ ներկայ ժամանակիս այս բարոյական բակղբա՛ (°) հաւատարիմ չկենալով, իրմէ վկայութիւն հարցուած ժամանակ անկեղծաբար ճշմարտութիւնն երևան կը հանէ:

Անցեալ ձմեռ առաւօտ մը Ս. Փրկչեան հիւանդանոցի դրան առջև խեղճ ծերունի մը դիակը կը գտնուի, որ առջի օրը հիւանդանոցէն ճանբուելով, անօք և անտէրունչ, հիւանդանոցին շուրջը մինչև իրիկուն թափառելէ ետև, իրիկունը ցուրտէն ու անօթութենէ տանջեալ ներթոյ հիւանդանոցին դուռը կը բաղխէ, կաղաչէ կը պաղատի, որ ՚ի սէր Աստուծոյ զինքը ներս առնուն և այն գիշերը պատսպարեն: Տնօրէնը մըտիկ չըներ, և կը վռնտէ:

Խեղճ ծերուկն հիւանդանոցին դրանը քով պատին տակը կը պառկի ցուրտէն դողդողալով: Ժամը մէկ ու կէսին տաճիկ հովիւ մ՚անկէց անցնելով, գիշերուան մութին մէջ ծերուկին հեծութիւնը կլսէ, և գթալով հիւանդանոցին դուռը կը զարնէ, կիմացնէ որ դրանը դուրսը խեղճ մարդ մը կիսամեռ վիճակի մէջ կը հեծէ, և կը խնդրէ յանուն մարդկութեան, որ ներս առնուն: Իմաց կը տրուի անօրէնին՝ նա դարձեալ մտիկ չըներ և խստիւ կը պատուիրէ որ ներս չառնուն:

Հետևեալ առաւօտուն թշուառ ծերուկը ցուրտէն սառած կը գտնուի հիւանդանոցին դրան առջև, և անմիջապէս ներս առնուելով, քահանային և յիմարապետին կը յանձնուի որ կը տանին կը թաղեն:

Այս խժդժական իրողութիւնն այն ժամանակ հռչակուելով և լրագրաց ոմանց մէջ ալ հրատարակուելով, հիւանդանոցին հոգաբարձութիւնն իրար կանցնի, քննութեան կը ձեռնարկէ, բայց անօրէնը կուրանայ իր տուած հրամանները, և բնաւ տեղեկութիւն չունեցած կը ձևանայ: Հիւանդանոցի դռնապանին, օգնականին, թղթաբերին և այլ քանի մ՚սպասաւորաց կը հարցուի, ոմանք վախերնուն չգիտցող կը ձևանան, ոմանք ալ, այն է թղթաբերն և դռնապանին օգնականը ճշմարտութիւնը կը յայտնեն: Բայց այդ յայտնութիւնը շատ կը նստի իրենց, վասն զի քանի մ՚օր ետքը յիշեալ երկու պաշտօնեայները կը ճանբուին:

Ասոնցմէ մին, որ երկու տարի հաւատարմութեամբ ծառայութիւն ըրած է, իր արձակման պատճառը հարցնելով վկայագիր մը կը խնդրէ: Հոգաբարձութիւնն այսօր վաղն ըսելով մինչև ցարդ կը խաղցնէ: Վերջապէս յիշեալ անձին համբերութիւնը հատնելով, այս շաբթու բողոք տուած է առ. Քաղաքական Ժողովն:

Կ. Պոլիս 11 յուլիս 1874.

. . . Խմբագիր.

Գտնուելով մի բարեկամի մօտ, երբ թերթում էի նորա գրասեղանը, յանկարծ դիպեցաւ աչքիս մի գրքոյկ ԵՐԿԻՆՔ ԵՒ ԵՐԿԻՐ վերնագրով «Լորտ Պայրընի մի հեղինակութիւնը». այս գործը լինելով ինձ անծանօթ, բաւական մեծ եղաւ զարմանքս, երբ տեսայ որ նորա թարգմանիչը մի օրիորդ էր, Հայ գրականութեան մէջ իգական սեռը երևնալով մեզ գիսաւոր աստղերի նման շատ հազիւ:

Թարգմանչի պարզ համեստ և գեղի էր նմանները քաջալերական ազդը կարդալուց յետոյ, կարդացի և ուշի ուշով բնագրի թարգմանութիւնը, և ճշմարիտը պատմած՝ խիստ դժուար էր ինձ համոզուել որ նորա աշխատասիրողը մի օրիորդ էր: և նա դեռ ևս աշակերտուհի Ագապեան վարժարանում:

Ծանօթ լինելով մեր աշխարհաբար լեզուի մեծ թերութեանցը հետ և նորա անմշակ ղուլթեանցը, և 'ի նկատի ունենալով միանգամայն շատ թարգմանութիւններ, որոնք լինելով մի շատ չէ ճանչցուած բառերով, օտարացրած դարձուածներով և անըմբռնելի պարբերութիւններով, դժուար և լաւ ևս անկանելի հասկանալի են գաւառում գտնուող գաւառացիներին և Ռուսաբնակ հայերին: Տեսնելով ընդհակառակն Օրիորդ Գամինի Գաբրիէլեանի այս աշխատասիրութեան այնքան կոկիկ, քաղցր, մաքուր և ամեն կարգի հասկացողութեան մատչելի լեզուն, տեսնելով դարձուածները ըստ կարելոյն հայացրած, բառերի ճիշտ գործածութեան հետ և ըստ պահանջման նորանց.

ՀԱՏՈՒԱԾՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ԱՐԱՊ ՊԱՏՄԱԳՐԱՑ

(Տե՛ս թիւ 1554)

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴԴԷՄ ԹՈՒՐՔԱՑ

Երբոր Ապտիւլրահման Թուրքաց հետ պատերազմելու հրաման առաւ ամիրապետէն, Էլ Պապ քաղաքին Շահրիարի հետ և պատերազմեցաւ Պուլղարաց դէմ. այս ժողովուրդը Թուրք ազգէն մասն էր: Պուլղարք փախան և ամեն տեղեր ապաստանեցան: Ապտիւլրահմանի և Շահրիարի ձիաւորները մինչև 200 փարսախ յառաջ քալեցին Պուլղարաց երկրին մէջ, և բազում աւարաւ ետ դարձան: Պուլղարաց դէմ պատերազմը շարունակեց մինչև Օսմանի ամիրապետութեան օրով, և Թուրքերը միշտ նոր 'ի նորոյ գրգռեցին զանոնք: Պաշ Մ՚այսպէս երևակայեցին թէ իսլամներն հրեշտակներէն պաշտպանութիւն գտնելով անընկճելի էին. բայց օրին մէկը յանկարծ խումբ մը պատահելով սպաննեցին, և այն օրէն սիրտ առնելով յանդգնութիւննին աւելցաւ: Ապտիւլրահման միշտ կռուեցաւ անոնց հետ, մինչև որ զարնուեցաւ մեռաւ և իր զօրքն յաղթուեցաւ: Եղբայրը Սէլման՝ գրօշակն առաւ, իր զօրաց հետ ետ քաշուեցաւ և Ճիլանէն անցնելով Ճօրճան գնաց:

ՆՈՒԱՃՈՒՄՆ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Հիճրէթի 25 թուին Ատրպատականի բնակիչներն ապստամբելով, Օսման ամիրապետն Ատրպատականի Օքպա ոստիկանը պաշտօնէն հանեց: Վէլիտ Ատրպատականի վրայ քալեց: Իր յառաջապահ գունդին կը հրամայէր Ապտուլլահ որդի Շեպիլ Ահմսիի, որ Մօղան, Պեպրէնտ և Թէյլասան նահանգներն ասպատակեց և բազում գերի բերաւ: Ատրպատականի բնակիչներն հաշտութիւն խնդրեցին, և նա ալ շնորհեց՝ Հուզէյֆայի պայմաններով, այն է 800000 դրամ հարկով զոր գանձեց: Յետոյ իր գունդերը ցրուելով Բէպիայի որդի Սէլմանը 12000 մարդով Հայաստան ղրկեց, ուր մեծ նախճիր գործեց: Յետոյ Վէլիտ Քուֆա դարձաւ, և նա ալ Քուֆա դարձաւ Մուսուլէն անցնելով: Հոն ամիրապետէն նամակ մ՚առացաւ որ կը ծանուցանէր թէ Յոյնք Մօավիայի վրայ կը քալէին Սիրիոյ մէջ, և կը հրամայէր որ անյապաղ 12000 հետևակազօր ղրկէ նէճաէն և բէպէն: Վէլիտ 8000 զօրք ղրկեց Սէլմանի հրամանատարութեամբ: Ասոնք Յունաց երկիրը մտան Մէսլէմէի որդի Հապիպի հետ, աւարառեցին և ամուր քաղաքաց վրայ յարձակեցան: Հապիպ և Սէլմանի զօրաց վրայ աւելցան և Ասաֆի որդի Սայիտ իր զօրքերով:

Այն ժամանակ Օսման հրաման գրեց Մօավիայի որ Հապիպ Սիրիոյ զօրքերով Հայաստանի վրայ պատերազմի երթայ: Հապիպ Հայաստան աշխուելով Գալիգալա (Կարին) քաղաքը պաշարեց, որոյ բնակիչները վերջապէս անձնատուր եղան, այս պայմանաւ որ ուզողներն ուրիշ երկիր գաղթեն, և մնացեալներն ալ գլխահարկ վճարեն: Հետևաբար բնակչաց մեծ մասն յունաց երկիրը գաղթեցին: Հապիպ՝ քանի մ՚ամիս Գալիգալա մնալէ ետև՝ իմացաւ որ Արմէնիաքոս նախարարը, այսինքն Մալաթիոյ, Սեբաստիոյ և Իկոնիոյ գաւառաց հրամանատարը որ մինչև Բահրը կիշխէր, 80000 զօրքով իր վրայ կուգար: Հապիպ օգնութիւն խնդրեց Մօավիայէն և ամիրապետէն ալ գիր գրեց: Նա ալ հրաման ղրկեց Ասաֆի որդի Սայիտի որ Հապիպի օգնութիւն ղրկէ: Սայիտ ալ Սէլմանը ղրկեց 6000 մարդով: Հապիպ յանկարծակի Յունաց բանակին վրայ յարձակելով ցիրուցան ըրաւ, և ինքը Գալիգալա դարձաւ իր արշաւանքը շարունակելու: Այն ժամանակ Խիլաթի նախարարը Հապիպի քով երթալով Ղանէմի որդի Իյատի հետ կնքած դաշնագիրը ցոյց տուաւ, և ունեցած սակն անոր մատոյց: Հապիպ Խիլաթ մըտաւ, հաշտութեան դաշնագրութիւն կնքեց Սիրճանի և Արտիշանի իշխանաց հետ: Յետոյ Դուին քաղաքը պաշարելով նախ տեղւոյն բնակչաց՝ և ապա բոլոր Սիրճանի երկրին հետ հաշտութիւն կնքեց: Շատ չանցած Նիմշատի զօրքերն իր վրայ յարձակեցան, բայց Հապիպ յաղթեց, և անոնց ամրոցներն առաւ: Այն ժամանակ հաշտութիւն կնքեց Խարզանի նախարարին հետ, և Թիֆլիզի վրայ քալելով, թէ զայն և թէ շրջակայ ամրոցներէն ու քաղաքներէն շատերը նուաճեց:

Սէլման որդի Բէպիա Պահէլի՝ Արրանի երկիրն արշաւեց և Պէյլաքանի, Պէրտայի և շրջակայ գիւղօրէից բնակիչներն հարկատու ըրաւ: Յետոյ Պուշէնճանի Քրդաց վրայ երթալով յաղթեց և անոնց մէկ մասն հարկատուութեան ենթարկեց: Յետոյ Շէմքուր քաղաքը նուաճեց, որ ժամանակէ մ՚ետև Մութէվէքքիլէ կոչուեցաւ: Սէլման ընթացքը շարունակելով Պիլէք (°) քաղաքն ալ առաւ: Գէպէքի իշխանն հարկատուութիւն յանձն առաւ, ինչպէս նաև Շիրվանի թագաւորն և ուրիշ լեռնաբնակ թագաւորք, մինչև Էլ Պապ:

ԻԲՆ ԽԱԼՏՈՒՆ ԵՐ. 135

Հիճրէթի 30 (Փրկչ. 650—651) թուին Հուզէյֆա՝ Բէյրէն Էլ Պապ գնաց յօգնութիւն Ապտիւլրահմանի որդւոյ Բէպիայի, և իր տեղ Ատրպատականի ոստիկան անուանեցաւ Ասաֆի որդի Սայիտ, մինչև որ Ապտիւլրահմանի մեռնելէն ետև Հուզէյֆա վերադարձաւ, ինչպէս որ արդէն պատմուած է:

ԻԲՆ ԽԱԼՏՈՒՆ ԵՐ. 137

Թուրքերն ու Խազարներն իսլամաց քաջութիւնն ու զօրութիւնը տեսնելով կը կարծէին թէ անընկճելի են, մինչև որ անտառի մը մէջ դարան լարելով մէկ քանին սպաննեցին: Այն ատեն անոնց դէմ դնելու համարձակեցան: Ապտիւլրահման, որ այն ժամանակ Հայաստանի ոստի-

գեղեցիկ բնութիւնը , մէջը նախամեծար համարելով գրաբառ բառերը այն օտարական բառերէն որ կարող էին չառերն անհասկանալի դառնալ ։

Գտնալով այս ամեն արժանաւորութիւնները Օրիորդի փոքր աշխատասիրութեան մէջ, կը փութամ ներկայիս յայտնել իմ խնդակցութեան հետ և իմ շնորհակալութիւնը ։

Զլինելով առաջին անգամը այնքան պահանջող , աւելորդ կը համարիմ քննադատել Նորա Գայրըն երևելի հեղինակին այս գործոյն արժանաւորութիւնները , և կամ Նորա Թարգմանութեան պիտանութիւնը մեր Հայ հասարակութեան համար․ միայն քաջայայս եմք որ Օրիորդ Գ․ Գաբրիէլեանը շարունակելով դրականութեան մէջ իւր սիրելի գործունէութիւնը, կարող է աւելի մեծ կերպով օգտակար լինել , և մեր աշխատասէր օրիորդները հետևելով Նորա գովելի օրինակին , կը նպաստեն մեր ազգային դրականութեանը ։

Ապերախտութիւն կը լինէր իմ և ամեն բարեխիղճ Հայի կողմից եթէ գլանայինք յայտնելու մեր մեծ շնորհակալութիւնը փանասեան էֆէնտիին , որու Ազգային ուսումնարանում 'ի գործ դրած անխոնջ ջանասիրութեան արդասիքն է , որ այսօր գոհունակութեամբ կըվայելեմք։

Ցաւում , . . . Խմբագիր , որ առանց աւելորդ համարելու կը շնորհէք ներկայիս մի տեղ ձեր ազգային լրագրոյն մէջ, 'ի շնորհակալութիւն Օրիորդ Գ․ Գաբրիէլեանի և 'ի խրախոյս իւրական նոր սերունդին ։

Սրբէտն Թամամեանց ․

. . . Խմբագիր ․

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրը յառաջիկայ կիրակէ , յուլիս 14 , գիւղիս Ս․ Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ ձեռնադրութեան մը առթիւ Ս․ Պատարագ մատուցանելով , նոյն օրը գիւղիս Ս․ Ներսիսեան աղջկանց նոր վարժարանին բացման հանդէսն ևս Նորին Բարձր Սրբազնութիւնը իւր ներկայութեամբը պիտի բարեհաճի պատուել ։

Ուստի այսպիսի հոգևոր և դպրոցական հանդէսներու ներկայ գտնուելու փափաքող անձանց 'ի գիտութիւն, Ձեր լրագրոյն միջոցաւ ազդարարելնիդ կը խնդրուի ։

Մնամք յարգանօք

Ի գիւղիս Թաղ․ խորհրդոյ

Ատենադպիր Վասն Ատենապետի

Մ․ Աղաբեան Եղուկ Խաչիկեան

12 յուլիս 1874 Խասգիւղ

1874 յուլիս 11 Բ․ Հիսար

. . . Խմբագրապետ․

Յառաջիկայ կիրակի որ է յուլիս 14 գիւղիս Ս․ Թադէոս և Ս․ Բարդուղիմէոս եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ Գեր․ Խորէն սրբազան Արքեպիսկոպոս Նարպէյ յառաջակէս Ս․ պատարագ պիտի մատուցանէ յիշեալ եկեղեցւոյ մէջ ։

Նաև հանդուցեալ Յօհաննէս պէյի Տատեան քեռորդի Աճեմեան Առաքել աղային Պէշիկթաշու Ս․ Աստուածածնայ եկեղեցւոյն քահանայ կարգել որոշուած ըլլալով, նոյն օրը Ս․ եկեղեցւոյն մէջ սարկաւագի աստիճան պիտի ընդունի ։

Ուստի կը խնդրեմ որ ներկայս պատուական թերթիդ մէջ հիւրընկալել բարեհաճիք 'ի գիտութիւն արդոյ ազգայնոց, որք անտարակոյս պիտի փութան ներկայ գտնուիլ այն հոգևոր հանդէսին 'ի պայծառութիւն Ս․ եկեղեցւոյ ։

Մնամ յարգանօք

Ցանձնարարութեամբ

Թաղ․ խորհրդոյ

Մ․ Բաւենիկ Սէֆէրեան

. . . Խմբագիր ․

Հետևեալ հրաւիրանաց ազդը Ձեր պատուական թերթերն միոյն մէջ հրատարակելնիդ կը խնդրենք 'ի քաջալերութիւն և 'ի խրախոյս ուսանող մանկտւոյն ։

Նուիրելով մեր յարգանաց հաւաստին

Մնամք ազօթարար

Ա․ Վ․ Իւսէնտէրեան

Տէր և վերատեսուչ Ռ․ վարժարանի

ՀՐԱՒԷՐ

Մեր սեփհականութիւնը եղած և մեր վերատեսչութեան տակ գտնուած Բուրինեան դիշերօթիկ և ցերեկօթիկ երկսեռ վարժարանին Դ տարւոյ մրցանակաբաշխութեան հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակէ , 14 յուլիս 1874 ամսոյ , ժամը 6 ին ։

Պատիւ է մեզ խնդրել բոլոր բարեսէր ծնողքներէն , ուսումնասէր և մեծարգոյ ազգայիններէն որ բարեհաճին իրենց ներկայութեամբը պատուել այն հանդէսը, 'ի խրախոյս և 'ի քաջալերութիւն ուսանող մանկտւոյն ։

Մնամ յարգանօք

Ատենադպիր Վ․ Իւսէնտէրեան

1874 յուլիս 11

Բերայ Բանկալթի Ճէմիլեան փողոց

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Ի Ս․ Ալլահվերտեան

Աշխարհի այլ և այլ մասերուն մանաւանդ Եւրոպիոյ մէջ վերջին տարիներս պատահած քաղաքական փոփոխութիւններն՝ աշխարհագրութեան նոր դասագրքի մը պէտքն զգալի ըրած էին ։

Արդոյ հեղինակն այս պէտքը լեցնելէ զատ՝ Թուրքիոյ վրայ ալ ընդարձակօրէն խօսած է , որ մեր ազգայնոց մեծ մասին բնակած երկիրն ըլլալով՝ առաւել ծանօթութեան արժանի է ։

Կը գտնուի Մէրճանը Պաղտասար աղայի գրատունը եւ այլ գրավաճառաց քով ․ Գին 2 1/2 Ֆրանք ․

ԻԼԱՆ

Պէշ գուլաճլըք քէպիր Գամթամօնի խիխ , աթէտ 30000 , Ֆի փարա 105 ․

Պէշ գուլաճլըդ սաղիր Գամթամօնի խիխ․ աթէտ 30000 Ֆի փարա 55․

Սէքիզ գուլաճլըդ Ֆրէնկի խիխ , աթէտ 1000 Ֆի 45 փարա․

Գընտապ թօփ 100 պէհէր թօփու Ֆի 135 փարա ․

Տէօրթ գուլաճլըդ Գամթամօնի խիխ , աթէտ 1000 Ֆի 45 փարա․

Բէշի տէրխի աթէտ 5000 Ֆի պէհէրի ղը 17 1/2 ․

Զամը իչին փամուքտան մամուլ գուլլաք վէ խի վէ սայիրէ , ղըյէ 40 000 , Ֆի պէհէր ղըյէսի ղը 26 ․

Սաքըրի Շահանէ Մայթապ Փաբրիգասըյըյա տէպաղխանէ վէ էյպիսէխանէ անպարլարընա լուզում օլուպ միւնագասայէ դօնըլան պալատէ մուհարրէր եէտի գալէմ էշեա Ֆիատթը մուրադ գամէլէրի վէճհիլէ թալիպլէրի էօհանէսինտէ օլուպ իխլէրին թէմուղի րուզինին օն ալթընճը սալը վէ քէշի տէրխինին օն եէտինճի չէհարշէնպիհ վէ փամուք գուլաք վէ սայիրէնին օն սէքիզինճի փէնճշէմպիհ կիւնիւ գարարը գաթիլէրի իճրա օլունաճաղընտան , տահաշշուղը Ֆիաթլէ իհա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Տաբը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի ․

11 Թէմուզ 1874 Պապը Սէրասքէրի

ԻԼԱՆ

Իշպու չէհրի Թէմուզըն օն տէօրտիւնճի բազար կիւնիւ հավա միւսաատէ իթտիկի հալտէ 34 նիւմէրօլը Ղայրէթ նամ վափօր սաաթ 7 1/2 տէ Մէզպուր Բիւնիւտան հարաքէթլէ Պէօյիւքտէրէ , Թարապիա , Եէնիքէօյ , Քանտըճա , Միրկէօն , Ռումէլի Հիսար , Գանտիլլի , Արնաւուտքէօյ , Պէյլէրպէյ , Օրթաքէօյ վէ Պէշիկթաշ իսկէլէլէրինէ ուղրայարաք Պէօյիւք Աատայա կիտէճէք օլուբ վէ կիճէ մէհթապտա Պէօյիւք աատատան սաաթ 3 1/2 տէ քըյամ իլէ եինէ մէզքիւր իսկէլէլէրէ ուղրայարաք Մէզպուր Բիւնիւա ավտէթ իտէճէկի Շիրքէթի Խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունուր ․

Պէհէր իսկէլէնին վաբօր պիլէթի կիտուպ կէլմէք իչիւն պիր աթէտ սիմ մէճիտիյէ տիր ․ չօճուգլար իչիւն եարըմ սիմ մէճիտիյէ տիր ․

մաններուն ոստիկանն էր մինչև Էլ Պագ, Ամրի որդի Սիւբադան Էլ Պագի բռնդին հրամանատար կարգեց , և եօթներ ամիրապետն ալ հաստատեց այս ընտրութիւնը ։ Ցետոյ շատ արշաւանքներ ըրաւ Խաղարաց և Պուլղարաց երկիրներուն մէջ ։ Օսման ամիրապետն արգիլեց այս արշաւանքները , բայց և այնպէս մինչև հիճրէթի 32 թուականը շարունակեցին ։ Թուրքերը շարունակ օգնութիւն ու քաջալերութիւն տուին Խաղարաց և Պուլղարաց , և պատերազմն աւելի սաստկացաւ , մինչև որ Աբտիւլրահման սպաննուեցաւ ։

Երկու բանակ ղրկուեցան այս ժողովրդոց դէմ․ Մին դէպ Էլ Պագ գնաց յօգնութիւն Սելմանի որդւոյ Րէպիայի , միւսը դէպի Ճիլան և Ծօրճան քալեց Պարսիկ Սելմանի և Ապու Հուրէյրի հետ ։ Սալիտ որդի Աասիի , որ Քուֆայի ոստիկան էր , Րէպիայի որդի Սէլմանն Էլ Պագի հրամանատար անուանեց Աբտիւլրահման եղբօրը տեղ , և Քուֆայէն զօրագունդեր ղրկեց անոր՝ Եամանի որդի Հուղէյֆայի հրամանատարութեամբ ։ Օսման ամիրապետը նաև Մէսլէմէի որդի Հապիպն աւելցուց Սիրիոյ զօրքով ։ Սելման այս ամեն զօրաց սպարապետ էր , բայց Հապիպ ուզեց որ ինք ըլլայ սպարապետ ․ ասկից վէճ ծագեցաւ երկուքին մէջ ։ Հուղէյֆա երեք արշաւանք ըրաւ , որոց վերջինն Օսման ամիրապետին սպանման ժամանակները կատարուած է ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․

Հիճրէթի 42 թուին (Փրկչ․ 663—664) թուին Մեսու Հապիպ որդի Մեսլէմէի, որ Մօավիա ամիրապետին կողմէ Հայաստանի ոստիկան էր ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 150

Հիճրէթի 75 (Փրկչ․ 692—693) թուին Ապտիւլ—Մելիք ամիրապետն իր Մուհամմէտ եղբայրը Միջագետաց և Հայաստանի ոստիկան անուանեց ։ Մուհամմէտ քանի մ'արշաւանք ըրաւ Թշնամեաց դէմ․ Մինչև այն ժամանակ՝ Վանայ լիճը հասարակային ազատ սեփականութիւն մ'էր ։ ուր ուզողը կրնար ձկնորսութիւն ընել ։ Մուհամմէտ արգիլեց այդ ձկնորսութիւնը , և իր կողմէ յատուկ մարդիկ դրաւ որ ձկնորսութիւն ընեն և իր հաշուին վաճառեն ։ Նորա մահուանէն ետև որդին՝ Մէրվան՝ Վանայ լիճն իրեն սեփականութիւն ըրաւ , բայց Խալիֆայութիւնն Ումմիաններէն Աբպասեաններուն անցած ժամանակ կորսնցուց ։ Այս լիճը միշտ մի և նոյն վիճակի մէջ կը մնայ առանց աւելնալու կամ պակսելու , ինչպէս նաև մէջի ձկները , որ Թիրիխ կը կոչուին և հրաշալիք մ'են , վասն զի ամեն տարի որոշեալ եղանակի մը մէջ մանր ձկները լճին հետ հաղորդակցութիւն ունեցող գետի մը մէջ կը մտնեն , և այն ժամանակ ձեռքով կամ ուռկանով առատաբար կը բռնուին , և երբոր եղանակն անցնի , ալ չեն բռներ *։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 189․

ԻՊՆ ԽԱԼՏՈՒՆ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 70․

Հիճրէթի 81 (Փրկչ․ 700) թուին Ապտիւլ Մէլիք ամիրապետն իր Ուպէտուլլահ որդին զօրաբանակով մը Հայաստան ղրկեց , որ Գալիքալա (կարին) քաղաքը նուաճեց ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 197

ԻՊՆ ԽԱԼՏՈՒՆ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 70 ․

Հիճրէթի 81 (Փրկչ․ 701) թուին Մէրվանի որդի Մուհամմէտ Հայաստան արշաւեց ։ Հայերն յաղթուելով հաշտութիւն խնդրեցին , Մուհամմէտ ալ շնորհեց և Ապտուլլահի որդի Ապու Շէյխըն երկրին ոստիկան անուանեց ․ բայց հայերը դաւաճանութեամբ սպաննեցին զայն 82 ին կամ 83 ին ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 206 ․

Հիճրէթի 84 թուին Մէրվանի որդի Մուհամմէտ նորէն Հայաստան արշաւեց ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 212

ԻՊՆ ԽԱԼՏՈՒՆ ՀԱՏ․ Գ․ ԵՐ․ 71

Հիճրէթի 85 (Փրկչ․ 704) թուին Մուհամմէտ որդի Մէրվանի Հայաստանի վրայ պատերազմի գնաց , որ ամառն ու ձմեռը տևեց ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ահա այսչափ տեղեկութիւն կուտան այս երկու պատմագիրք Փրկչ․ 704 թուին Արաբաց Հայաստան արշաւելուն վրայ , որ Նախիջևանի կոտորածովը նշանաւոր եղած է , ինչպէս որ կը պատմեն Ղևոնդ և Յօհաննէս կաթողիկոս ։ Յունաց պատմագիրներն ալ կը յիշեն այս պատերազմը ։

Թէօֆան յոյն պատմագիրն հետևեալ կերպիւ կը պատմէ (Եր․ 570 ․ տպագր ․ Պօննի)

« Աշխարհի 6195 և Փրկչ․ 704 թուին Հայոց նախարարներն ապստամբեցան Սարակինոսաց դէմ , և Հայաստան գտնուած Սարակինոսները ջարդեցին ։ Ցետոյ գիր գրեցին Յունաց Աբսիմարոս կայսեր և Յոյներն իրենց երկիրը տարին ․ բայց Մուհամմէտ անոնց վրայ քալեց և շատերն սպաննելով Հայաստանը նորէն նուաճեց ․ յետոյ Հայոց նախարարները տեղ մը գումարելով (Նախիջևանի եկեղեցին) , ողջ ողջ այրեց ։

ԻՊՆ ԻԽԼ ԱԹԻՐ ՀԱՏ ․ Գ․ ԵՐ․ 218

Հիճրէթի 88 (Փրկչ․ 707) թուին Մէսլէմէ որդի Ապտիւլմէլիք ամիրապետին և Ապպաս որդի Վէլիտ ամիրապետի արշաւանք մ'ըրին Յունաց կայսրութեանդէմ ։

---

* Շէմսէտտին Մուհամմէտ Էլ Թուսսի Պարսիկներէն աշխարհագրութեան մը հեղինակն՝ այսպէս կըսէ Վանայ լճին համար ․

« Տարւոյն տասն ամիսը ոչ ձուկ կը տեսնուի մէջը և ոչ խեցգետին ․ յետոյ երևան կելնեն ․ Այս երևոյթին պատճառն Աստուծոյ միայն ծանօթ է ։ »

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ։ Բաժանորդագրութեան անկիւն են Կ. Պոլիս Ջինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատունը

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձնակները ։

ԻԶՄԻՐ. Սահեան աղա Տէօվլէթեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչով էֆ. Նալիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սեթեան աղա Թանկերեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Ցովակիմ աղա Ուզունեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Լիմանեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նոթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՒՇԵԱՆ Մկրտիչ աղա Այճեան.
ՀԱԼԵՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թաղէոս աղա Բալըրամեան.
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ, ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԱՆԱՍՆՈՑ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ԴԷՄ

Կապահովէ, տուներ, կարասիներ, վաճառանոցներ, վաճառքներ եւ այլն եւ այլն, մինչեւ անգամ փայտէ շէնքեր հրդեհի դէմ, եւ անասնոց կոտորածի դէմ, չափաւոր գնով եւ շահաւէտ պայմաններով թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Վնաս մը պատահած ժամանակ, ստորագրեալն անմիջապէս կը կատարէ ճշդիւ եւ ուղղութեամբ բոլոր յանձն առած պայմանները ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ.

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ համար
ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ Ի ՊԱՀՃԷ ԳԱԲՈՒ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽԻԹԽԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՋԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՒԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1874 ՅՈՒԼԻՍ 1 ՆԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Բոսֆորէն ելնող շոգենաւները

11 Եէնիքէօյլէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք, Առնաւուդք. Գուրուչեշմէ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։

11 30 Առնաւուդք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

11 30 Պէյքօզէն, Բաչաս. Րիֆաթ փաշա մաճ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Ջէնկէլք. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք։

12 Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

12 45 Պէյքօզ, Բաչաս. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Ջէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուք։

1 Բ. եւ Ա. Գաւաքէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ Ռ. Հիսար. Առնաւ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

1 15 Առնաւ. Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ, Գապաթ.

2 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Պէյքօզ, Բաչ. Գանլ. Ա. Հիսար, Վանիք. Ջէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ։

2 Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Էպէք, Առնաւ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթա։

3 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարապիա Եէնիք. Սթէնօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուր. Օրթա. Պէշիկ.

3 30 Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Բաչասպ. Չուպուքլու, Գանլըճա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Ջէնկէլք. Պէյլէրպ։

4 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապիա Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Օրթաք. Պէշիկ.

5 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւք. Թարապ. Խէյքօզ, Եէնիք Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

6 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք, Թարապ, Եէնիք, Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Առնաւուտ. Գուրուչ, Օրթաք, Պէշիկթաշ ։

6 30 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Եէնիքէօյ. Գանլըճա. Օյաճ. Ռ Հիսար, Գանտ. Առնաւ. Պէյլէրպ. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ. Իսկիւտար ։

8 Եէնիմահալլէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Էպէք, Առնաւ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ ։

8 45 Պէօյիւքտէրէէն. Պէյքօզ. Բաչասպ. Ռ. փաշա մաճ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի Վանիքէօյ. Ջէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուկ. Իսկիւտար ։

8 45 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Եէնիք, ըՍթէն. Պօյաճ. Պէպէք, Առնաւ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ ։

9 45 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ Եէնիք, Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք, Գուրուչ, Օրթաք, Պէշիկ Գապաթաշ։

10 15 Եէնիմահալլէէն. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապիա Եէնիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկ. Գապաթ

10 45 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաչաս. Ռ. փաշա մաճ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ։

11 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Եէնիք. Էմիրկէն. Առնաւուտ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

11 Առնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ ։

Կամուրջէն ելնող շոգենաւները

12 Պէշիք. Օրթաք. Առնաւ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ ։

12 30 Գապաթաշ. Իսկիւտար. Պէշիքթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Առնաւուտքէօյ. Գանտիլլի. Ռ. Հիսար. Պօյաճքէօյ Գանլըճա. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։

1 Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Առնաւ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Էմիրկ Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ.

1 15 Իսկիւտար. Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյի Ջէնկէլքէօյ Վանիքէօյ. Գանտիլ. Հիսար. Գանլըճ. Րիֆաթ փաշա մահալլէսի Բաչասպաղչէ. Պէյքօզ. Պէօյիւքտէրէ։

2 Պէշիկթ. Օրթաք. Առնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Էմիրկէն. Սթէնեա. Եէնիք, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ։

2 45 Գապաթաշ, Պէշիք. Օրթաքէօյ. Առնաւուտքէ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Էմիրկէն. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ ։

3 Իսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Ջէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ռ. փաշա մահ. Բաչասպ, Պէյքօզ, Պէօյիւքտ։

3 45 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնաւ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ ։

5 Պէշիկթաշ. Օրթաք. Առնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ։

5 30 Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթա. Պէյլ. Ջէնկ, Առնաւ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք, Թարապ, Պէօյիքտ, Եէնիմահ։

6 45 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնաւ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկէն. Եէնիք. Պէյքօզ Պէօյիւքտ. Մէզարպ.

8 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնաւուտքէօյ, Պէպէք. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահ։

9 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնաւ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ ։

9 30 Գուզկ. Պէյլէր. Ջէնկէլ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչասպ. Պէյքօզ, Պէօյիւք. Մէզարպ. Բ. եւ Ա. Գաւաք.

10 Գապաթաշ, Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ, Առնաւ.

10 30 Պէյլէրպէյ. Ջէնկէլ. Վանիք. Գանտիլլի. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաչասպ. Պէյքօզ. Թարապ. Պէօյիւքտ.

10 30 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Առնաւուտ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։

11 Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյ. Ջէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաչասպահճէ, Պէյքօզ ։

11 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ. Գուրուչ. Առնաւուտքէօյ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ ։

11 30 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Գուզկ. Օրթաքէօյ. Առնաւուտ.

11 45 Պէյլէրպէյ Վանիքէօյ, Ջէնկէլքէօյ։

12 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Առնաւուտք.

Խասքէօյէն շոգենաւոց երթեւեկութիւնը.

Ժամ	Խասքէօյէն Կասըմբաշա.	Ժամ	Կասըմբաշայէն Խասքէօյ.
11 30		11 45	
12		12 15	
12 30		12 40	
1		1 10	
1 30		1 40	
2		2 15	
2 30		2 45	
3		3 10	
3 30		3 40	
4		4 10	
4 30		4 40	Պէշիկթաշ հանդիպելով
5		5 10	
5 30		5 40	
6		6 30	
6 35		7	
7 30		8	
8 15		8 30	
8 40	Պէշիկթաշ հանդիպելով	9	
9 10		9 30	
9 40		10	
10		10 20	
10 30		10 40	
10 40		11	
11 5		11 15	
11 25		11 40	
11 40		11 50	
12		12 5	

TCHITLI

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ
ՉԻԹԼԻԻ
ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՄՕՏ

Կայսերական հրամանագրով վաւերեալ

Այս հանքային ջուրն Եւրոպայի մէջ գտնուած մի եւ նոյն կարգի ջրոց ամենուն հետ կրնայ մրցիլ իւր բուժական յատկութեամբ ։

Կը վաճառուի մեծ եւ փոքր քանակութեամբ Կ. Պոլիս՝ վարժական ընկերութեան կեդրոնատեղին Սուլթան Համամ թիւ 11, Կ. Պոլսոյ Եէնի ճամի փողոց թիւ 16, 18, 20 եւ 22 Տէլլա Սուտայի դեղարանը եւ մայրաքաղաքիս ամէն դեղարանները ։

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR

ՌՕՊ ՊՕԱՎՕ ԼԱՖԷՔԹԷՕՐ

Համանուն թիւն ստացած Գաղղիոյ Պէլճիոյ, Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ մէջ եւ Տօքթոր Ժիրօ տը Սէն—Ժէրվէի ստորագրութեամբ վաւերացած ։

Արիւնը մաքրող դեղերուն մէջ այս շիրուպը միշտ առաջին տեղը բռնած է, թէ իւր ազդուութեամբը որ 25 տարիէ 'ի վեր փորձով հաստատուած է, եւ թէ իւր միայն բուսական բաղադրութեամբը։ Հիմնովին կբուժէ, առանց նեղելու մարթի հիւանդութիւններ, որքան խայր եւ ծննդաբերութենէ ու չափահասութենէ պատճառեալ հիւանդութիւններն նմանապէս եւ մանաւանդ թէ նոր եւ թէ հին տարափոխիկ հիւանդութիւնները՝ որք քօբահրով ունելով, եւ խոտեր տը բօթասիօմով են բուժիր ։

Կրգտնուի Փարիզ Րիշէր փողոց 12, եւ Կ. Պոլիս Եէնի ճամի փողոց թիւ 16, 18, 20, Տէլլա Սուտայի Պ. Ծաննիի Օ՛անիտիի. Վէլիցի, Զօպանօղլուի, Քասապեանի, եւ Ալէքեանի դեղարանները։

ՁԳՈՒՇԱՑԷՔ ԳՈՂԵՐԷՆ

Ամենէն վնասակար գողերը՝ պատուաւոր վաճառականաց ստորագրութիւնն ու նշանը խարդախողներն են ։ Շատ անգամ դէշ ու աւազօտութեան վնասակար բաղադրութիւններ կը ծախեն հնարողներուն նշաններովը եւ անոնց բուն վաճառքին անունն ու համարումը կը կորսնեն ։

Ռօժէի մաքրողական փոշին, որ Փարիզի բժշկական ակադեմիային հաւանութիւնն ստացած է, շատ վաճառուելուն պատճառաւ ամենէն շատ կը խարդախուի ։

Ուստի գնողները չխաբուելու համար շիշերուն պատուանը փախիկել հարկ եղաւ ։

Այսուհետեւ բուն Ռօժէի փոշի պէտք է ճանչել այն շիշերը՝ որոց ծայրերը՝ ներկայ կընիքը կը գտնուի չորս գունով ։

ROGÉ
Tout fl con ne por ant pas ce c chet imprime en qu tre couleurs devra être cons - dé é comme ne s rtant p s de la fabrique de l'inve teur.
PARIS

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍԻՒԻՍ

Ապահովութեան ընկերութեան շոգենաւ ծովու եւ ցամաքի վրայ տարուած վաճառքներու վտանգաց դէմ.

Ի ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐ

Կապահովէ վաճառք, դրամ եւ այլն, ծովու եւ գետի վրայ Եւրոպական Հիւսիսային եւ Օսմանեան շոգենաւներով եւ առագաստանաւերով եւ ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիով փոխադրելու վտանգաց դէմ. ինչպէս նաեւ բոլոր մէկ ամեն կարգ գրկուած լեցուն նաւակներ եւ ծրարներ ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ.

Ընդհանուր Գործակալ
ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ
Ի Ղալաթիա

Գործակալ
ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ
Պահճէ գաբու